

Rudolf Péter

Laudáció

Haumann Péter akadémiai székfoglalójához (2014. október 10.)

Szeretettel köszöntök mindenkit e körben e jeles napon! Megtiszteltetés itt állnom és különösen nagy megtiszteltetés Haumann Péter felkérésének eleget tennem. Amennyiben ez a szertartás egy székfoglaló, jómagam élő tisztelettel tolom az asztalhoz ezt a széket vagy, ahogy egy barátom fogalmazott szellemesen, meghallván, hogy mire készülök, szívesen foglalom, míg Péter megérkezik.

Őszintén szólva, első hallásra szinte felesleges szószaporításnak tűnt fel előttem a feladat, felfesteni, ki is ő valójában. Nem hiszem, hogy bárkinek ebben a teremben be kellene őt mutatni, de a szertartások lényege, hogy megtartatnak minden körülmények között. A résztvevők minőségén múlik, hogy megtöltetik-e tartalommal. Hát ez egy elég közhelyes gondolatmenet, ezt elismerem, és nem is merném megfogalmazni, ha nem hatott volna rám ily nagy erővel a felkérés felelőssége. Nem első pillanatban, megmondom őszintén, szép lassan alakult ki bennem. Talán szégyellem is, hogy mit is jelent számomra ez a pár perc itt Önök között és mit is jelent számomra, mit változtatott rajtam ez az utóbbi pár nap, melyet átvitt és valóságos formában is vele töltöttem.

Színészi eszmélésem óta vagyok tisztelője vagy némi képzavarral ámulója. A kor vívmányait használva természetesen kigyűjtöttem, mennyi színházi szerep, mennyi mozifilm, mennyi tv-film van a háta mögött. Százas nagyságrendek, lenyűgöző színességgel és műfaji kalandozásokkal. Nekem mindig is imponált a játékos ember, aki III. Richárd és Törppapa széles skáláján éli színészi életét, de játékoság ide, játékoság oda, belepusztul, ha bármely ponton hiányérzete van önnön magával szemben. Tegnap estig úgy gondoltam, hogy ezzel a pár mondattal a méltatás szakmai részét majd le is tudom, áttérek néhány személyes élményre és anekdotákkal fűszerezve igyekszem hangulatos bevezetője lenni a fő műsornak. Tegnap éjjel azonban tetőzött bennem az addig is emelkedő érzelmi és intellektuális árhullám. Tegnap éjjel a felkészülés jegyében ugyanis, megnéztem néhány, Péter által figyelmembe ajánlott fontos színészi pillanatot az életművéből. Bocsánat a pesties slendriánságért, de úgy maradtam. Persze, hogy tudtam, hogy ki ő és persze, hogy igaz az előbb elhangzott mondat, miszerint: „színészi eszmélésem óta tisztetem.” Mégis, ebben a tömény dózisban felkavaró, lenyűgöző, szinte sokkoló volt látni, hogy ki is ő. Mentségemre, ritkán találkozok az ember ilyen összeállítással. Önző módon, nekem magamnak van szükségem magyarázatra, mért hatott így rám ez az összeállítás? Mitől kuriózum Haumann Péter? Az anekdotázási szándék így változott át kétségbeesett kutatássá. Roppant nehéz a színészi munkáról beszélni, két

jelentős csoportnak okoz ez nehézséget, azoknak, akik csinálják és azoknak, akik nézik. Kinn is vagyok, benn is vagyok, jaj de nagyon boldog vagyok. Ösztönösség és tudatosság különös, megfoghatatlan egyidejűsége működteti, az bizonyos. És talán itt rejlik a nagy színész titka, itt rejlik Péter titka: az arányokon. Három főnevet dobott ki az agyam, mikor befejeztem a mozizást: intellektus, energia, technika. A sorrend sem véletlen. Fogalmazhatnék így is: gondolat, szív és indulat, eszközök. Összegezve a képletet, ez nem más, mint a jól szervezett ösztön. Lehet, hogy sok kollégám számára kellemetlen, de én magam nem misztifikálnám önnön magunkat. Ez egy szakma. Megvannak a szabályai, trükkjei és képletei. Ezek betartásával adunk esélyt a csodának, amikor valóban minden a helyére kerül, és egyszerre van jelen az ösztön és az értelem. Ilyenkor a színész egyszerre Einstein és éles érzékű vadállat. Megszületik a katarzis és a néző hazavihet egy darabot abból az estéből, amire talán egy életen át emlékezik. Van színész, akinek az életébe soha nem köszön be ez az áldott állapot, van, akinek ritkán, de találkozik vele. Én úgy láttam, Haumann Péter életében ez egy hétköznapi randevú. Az az érzésem, hogy az ő személye feloldja a Popper Péter által állított kategóriákat. Haumann Péter varázsló és játékos egy személyben. Ez a dolog szakmai része.

Ha most lehetek némileg személyes, áttérnék az emberre. Nem ismerem. Nem tudom, hogy nyír fűvet és nem tudom, rá tudja-e venni a család egy mosogatásra. Nem voltunk egy színháznál és nem üdültünk együtt Ibizán. Dolgoztunk együtt. Megadatott forgatni együtt Erdélyben, apa-fiú viszonylatban. Itt azért pálinkáztunk esténként, szóval ezt azért visszaszívom, azért ismerem. Végigcsináltunk sok részt egy irodalmi tévésorozatról és tavaly nyáron több hónapot dolgoztunk együtt a Kossuthkifli című tévésorozatban. Megmondom őszintén, én félttem. A tisztelet bénító is tud lenni. Félttem, hogy ez blokkol majd rendezői minőségemben. Félelmem az első pillanatokban foszlott ketté. Ilyen alázattal, munkabírással nem nagyon találkoztam még életemben. Pedig nem egy abszurd helyzetbe keveredtünk az egyenlítői nyárban, és én ezúton is köszönöm minden segítségedet.

Végül egy röpké történet, hogy fontoskodásomat némileg oldjam. Csak egy példa arra, hogy milyen hasznos tanácsot adhat a túlélés érdekében egy nagyszabású színész egy ifjabb kollégának, ha beszáll egy darázs a kocsiba. Megpróbálom visszaadni, nagyon nehéz. Természetesen nem tudom úgy létrehozni, de nem szeretném, ha úgy menne innen el most bárki, hogy ezzel a mondattal nincs tisztában. És ezt most Péter engedélyével mindenkinek a figyelmébe ajánlom. Tehát a darázs beszáll a kocsiba, ami kellemetlen és veszélyes. Pétertől tanultam negyven fok melegben eltöltött nyolc órán át bezárva egy Passatban. A darázs beszállt, és akkor a Péter, megpróbálom színleltetni: „Nem mész ki! Így kimegy!” És a darázs kiment.

Köszönöm szépen!